

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi

kirsi.alila@minedu.fi

kirsi.lamberg@minedu.fi

anne-maj.telio@minedu.fi

Viite: Lausuntopyyntönnö VN/480/2021

**Saamelaiskäräjien lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle
varhaiskasvatuslain muuttamiseksi**

Saamelaiskäräjät pitää hallituksen esitysluonnokseen kirjattuja säännösmuutoksia erittäin kannatettavina. Luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatuslakia siten, että siinä säädettäisiin varhaiskasvatuksessa olevan lapsen oikeudesta tarvitsemaansa tukeen sekä varhaiskasvatuksessa annettavan tuen rakenteesta. Lakiin ehdotetaan luotavaksi nykyistä vahvempi jatkumo esi- ja perusopetukseen.

Saamelaiskäräjät kiinnittää huomiota saamenkielisen varhaiskasvatuksen suureen merkitykseen saamen kielten ja saamelaisen kulttuurin ylisukupolviselle jatkuvuudelle ja saamelaislasten kielellisten ihmisoikeuksien toteutumiselle varhaiskasvatuksesta lähtien.

Saamenkielinen varhaiskasvatus käsittää kaksi toimintamuotoa. Varhaiskasvatuslaki edellyttää (8 §) saamenkielisten lasten varhaiskasvatuksen järjestämistä saamen kielellä koko maassa. Kielenvaihdoksen läpi käyneiden perheiden lapsille saamenkielinen varhaiskasvatus järjestetään saamen kielipesissä, joita ministeriö rahoittaa kuntien valtionosuusjärjestelmän ulkopuolisella, korvamerkityllä valtionavustuksella Saamelaiskäräjien kautta.

Saamenkielisen varhaiskasvatuksen molemmissa toimintamuodoissa on pulaa varhaiskasvatuksen opettajista ja muusta henkilöstöstä. Saamenkielisiä varhaiskasvatuksen erityisopettajia ei ole lainkaan, minkä takia saamenkieliset ja saamen kieliä kielipesissä omaksuvat lapset eivät saa tarvitsemaansa tukea omilla kielillään.

Saamelaiskäräjät tukee Oulun yliopistossa valmisteltavan saamenkielisten varhaiskasvatuksen opettajien koulutushankkeen käynnistämistä ja edellyttää, että hankkeessa otetaan huomioon myös erityisen tuen henkilöstön koulutustarpeet.

Saamelaiskäräjät edellyttää, että saamenkielisten varhaiskasvatuksen erityisopettajien ja muun varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuuteen kiinnitetään erityistä huomiota ja mahdollistetaan joustava kouluttautuminen alalle.

Lisäksi saamelaislasten erityisen tuen järjestämistä koskevien päätösten tekemisessä tulisi ottaa huomioon lasten kielellinen tausta ja kielelliset oikeudet. Saamenkielisen tuen puuttuessa tuen tarve tulkituu nykyisin usein kieleen ja kaksikielisyyteen liittyviksi ongelmiksi. Erityispedagogisen tuen puuttuminen varhaiskasvatuksesta pitkittää vaikeuksia ja siirtää ne edelleen lapsen koulun ratkaistaviksi.

Saamelaiskäräjät esittää lakiesityksen 15 a §:n 1 momenttiin seuraavaa muutosta:

*Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa tai hyvinvointinsa edellyttämää tukea heti tuen tarpeen ilmettyä osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa. **Saamenkielisessä varhaiskasvatuksessa olevalla lapsella on oikeus saada tukea saamen kielellä.***

Tuomas Aslak Juuso
puheenjohtaja

Ulla Aikio-Puoskari
koulutussihteeri
ulla.aikio-puoskari@samediggi.fi
0108393112

Lausunnosta päätti puheenjohtaja kuultuaan asiassa 1. varapuheenjohtaja Anni Koivistoa ja saamen kielipesäohjaaja Niina Aikio-Siltalaa.